

Projekti „LEADER 20: koostööst kasvab tulevik“ Hiidlaste Koostöökogu 20. sünnipäeva konverents.

Koostas Heleri Uus

Sündmuse aeg: 30. juuni 2026

Sündmuse koht: Viscosa Kultuuritehas, Hiiumaa

MTÜ Hiidlaste Koostöökogu tähistas 30. juunil 2026 oma 20. tegevusaastat juubeli konverentsiga, mis tõi Viscosa Kultuuritehasesse kokku kohaliku omavalitsuse, ettevõtjate, vabaühenduste ning heade koostööpartnerite esindajad.

Päeva modereeris Hiidlaste Koostöökogu endine tegevjuht Siim Piirak ja päeva aitas hea hiiu huumoriga rikastada Margus Tabor, kes oli osaline ka tulevikku vaatavas paneelarutelus.

Konverentsil kõlasid tervitussõnad Hiiumaa Vallavanemalt Hergo Tasujalt, kes rõhutas Hiidlaste Koostöökogu olulist rolli piirkonna arengus. Oma õnnesoovid tõi Hiiumaale kohale Saarte Koostöökogu esindajad ja Eesti Leader Liidu tegevjuht Triin Kallas. Muusikalise tervituse saatis meie koostööpartner Slovakiast Biela Orava LEADER grupp.

“Kuidas see kõik algas” vestluses meenutasid Hiidlaste Koostöökogu loomist ja algusaastaid omaaegne Hiiumaa Omavalitsuste Liidu juht Jüri Lauter ja Hiiumaa Arenduskeskuse endine juht ning praegune koostöökogu juhatuse esimees Aivi Telvik.

Hiidlaste Koostöökogu pikaajaline tegevjuht Reet Kokovkin tegi ettekande piiriülestest kogemustest, kus ta tõi esile mitmed edukad rahvusvahelised projektid nagu “Growing Gastronauts - sirguvad söögisellid”, “Rural Flavours - külade maitset”, “One Belt - One Route” ehk Balti siiditee projekti ja traditsioonilise purjetamise ja merepärandi edendamise projekti. Lisaks meenutas Reet Kokovkin Hiiumaa Haiglale tomograafi ostuks vajamineva summa kogumist, mis toimus Hiidlaste Koostöökogu initsiatiivil.

Edulugude rubriigis esitlesid oma edukaid ja Hiiumaad 20 aasta jooksul arendanud projekte Hiiumaa Kõök ja pagar esindaja Kaja Antons (leivamaja), Haridusselts EDU esindaja Agu Kohari (Puski kirik), Orjaku külaseltsi esindaja Margit Kääramees (Orjaku külamajad), Triinu Schneider (Triinu Õunamahl ja Hiiu Hüljes), Ly Johansen (Hiiumaa Kohvikutepäevad, Hiiu Gourmet ja Vananaistesuvi), Riho Lutter (Kassari kabeli uus tornikiiver), Marco Pärtel (pumptrack). Hiidlaste Koostöökogu tegevjuht Ilmi Aksli rääkis ka Hiiumaa loomakliiniku rajamisest, Kärkla nukuteatri vana maja renoveerimisest, Hõbekala külalistemaja arendamisest, Soo-oru talli maneeži rajamisest ning Hiiumaa tenniseklubi hübriid savi-liiv uute väljakute ehitamisest. Ära mainiti ka Resthunt OÜ uue tootmishoone rajamine ja mesindusega tegeleva Metsarahu OÜ LEADER toel tehtud arendused.

Peale edulugude esitlemist ja vahepausi toimus tulevikku vaatav paneelarutelu, kus osalesid Riho Lutter (ettevõtja ja Kassari Haridusseltsi eestvedaja), Taavi Liivandi (Saarte Energiaagentuur ja Hiiumaa laveldlitalu), Aleksander Gansen (ettevõtja ja ettevõtjate nõustaja), Maris Kärtner-Nõmmik (HIIG+ koolijuht), Marco Pärtel (Viscosa Kultuuritehase

eesvedaja) ja Margus Tabor (vabakutseline näitleja). Arutelu paneelis on 4 teemat ja tunnise arutelu kokkuvõtte on järgnev:

Teemal “Noored rooli!” rõhutasid panelistid, et noorte kaasamiseks on vajalik sobiv keskkond: haridus, praktilised õpitoad, mentorprogrammid ja kiired, lihtsustatud taotlusprotsessid (nt “LEADER Light” noortele), kus LEADER toimib rohkem riskiinvestori või kiire käivitaja rollis. Edu tagab noorte jaoks tunnetatav eduelamus; kuigi taotlemine on keeruline, oleks loobumine vale valik. Saarte Koostöökogu jagas kogemusi noorte nn. vihmavarju projektidega pakutavatest headest õppetundidest.

Esmatähtsate arengusuundade osas toetati paneelis tasakaalustatud lähenemist ettevõtluse, vabaihenduste ja noorte aktiveerimise vahel, eraldi rõhutati toidujulgeoleku ja energiajulgeoleku teemasid. Rahvusvahelised näited pakuvad inspiratsiooni ja annavad häid ideid, kuid prioriteedid peaksid tulenema piirkondlikust profiilist.

Sündmuste toetamise suhtes oli panelistidel enamasti positiivne hoiak: sündmused, mis loovad pikaajalist väärtust ja kaasavad kohalikku ettevõtlust ning vabatahtlikke, väärivad toetust. Vaieldi tasuta ürituste toetamise üle — oluline on hinnata ürituse nišilist väärtust ja seda, mida see piirkonnale “esmaspäeval” jätab.

Rahastuse vähenemise kontekstis peeti tähtsaks arenduste jätkamist läbi alternatiivsete lahenduste: ühisrahastus, “ulguhiidlaste” kapitali kaasamine, innovaatiliste ideede toetus ning teenustepõhiste ja partnerlussuhetele tuginevate mudelite arendamine. Publiku üks oluline mõte oli, et LEADER-toetus on kogukonna usalduse märk ning seda võiks taotlejatele ja avalikkusele nii ka kommunikeerida.

Juubelikonverentsi seos piiriülese koostöötegevuse algatamise eesmärkidega

Hiidlaste Koostöökogu 20. tegevusaasta juubelikonverents oli projekti seisukohalt oluline etapp senise koostöökogemuse mõtestamisel ning uute võimalike koostööfookuste kaardistamisel. Konverents ei keskendunud üksnes organisatsiooni senise tegevuse meenutamisele, vaid sidus 20 aasta jooksul kogutud kohaliku ja rahvusvahelise koostöökogemuse tulevikku vaatava aruteluga selle üle, millised arenguteemad vajavad maapiirkondades edaspidi suuremat tähelepanu ning võiksid kujuneda uute partnerlus- ja koostööprojektide sisuks.

Projekti eesmärkide täitmisest:

Piiriülese koostöö vaates oli oluline Hiidlaste Koostöökogu pikaajalise rahvusvahelise koostöökogemuse analüüs. Nende kogemuste esiletoomine võimaldas analüüsida, millistes valdkondades on piiriülene koostöö loonud piirkonnale lisaväärtust ning millistele varasematele kogemustele saab tulevaste koostööalgatuste kavandamisel tugineda.

Konverents tugevdas ka olemasolevaid partnerlussuhteid. Sündmusel osalesid MTÜ Saarte Koostöökogu esindajad, kellega seob Hiidlaste Koostöökogu ühine 20. aastapäeva tegevuste ja edasiste koostööalgatuste ettevalmistamine. Rahvusvahelise tervituse saatis Hiiumaaale Slovakkia koostööpartner Biela Orava LEADER grupp. Seeläbi asetati Hiiumaa kohalik

arengukogemus laiemasse LEADER-koostöö konteksti ning rõhutati olemasolevate partnerlussuhete jätkamise tähtsust.

Oluliseks sisuliseks väljundiks kujunes tulevikku vaatav paneelarutelu, mille eesmärk oli sõnastada piirkonna arengu seisukohalt aktuaalseid teemasid ja võimalikke uusi koostööfookusi. Arutelust tõusid esile noorte sisulisema kaasamise vajadus LEADER-tegevustesse, lihtsustatud ja paindlikumad toetusmehhanismid noorte algatustele, ettevõtluse, vabaühenduste ja noorte aktiveerimise tasakaalustatud arendamine, toidu- ja energiajulgeolek, pikaajalist piirkondlikku väärtust loovate sündmuste toetamine ning alternatiivsete rahastus- ja partnerlusmodelite kasutamine olukorras, kus avalike toetuste maht võib tulevikus väheneda.

Paneelarutelus rõhutati ka rahvusvahelise kogemuse väärtust uute arenguideede leidmisel. Samas leiti, et koostööprojektide teemad peavad lähtuma konkreetse piirkonna profiilist ja vajadustest. See põhimõte haakub otseselt projekti eesmärgiga leida partneritega uued temaatilised fookused, mis toetavad maapiirkondade edukat ja kestlikku arengut.

Kahekümne aasta kogemuse, varasemate rahvusvaheliste koostööprojektide, kohalike edulugude ning tulevikku vaatava arutelu ühendamise võimaldas sõnastada teemavaldkonnad, mida saab edasi arendada järgnevates partnerkohtumistes ning kasutada sisendina võimaliku uue riigisisese või rahvusvahelise koostööprojekti kavandamisel.

Konverentsil esile kerkinud teemad annavad edasisteks koostööaruteludeks konkreetse sisendi eelkõige järgmistes valdkondades:

- noorte kaasamine ja noortele sobivate paindlike arendusmodelite loomine;
- toidu- ja energiajulgeolek maapiirkondades;
- piirkondlikku pikaajalist mõju loovad sündmused ja kultuurialgatused;
- alternatiivsed rahastusmodelid ja kohaliku kapitali kaasamine;
- rahvusvaheliste kogemuste kohandamine piirkonna vajadustele.

Fotode autor on Eike Meresmaa (OÜ Meresmaa)

